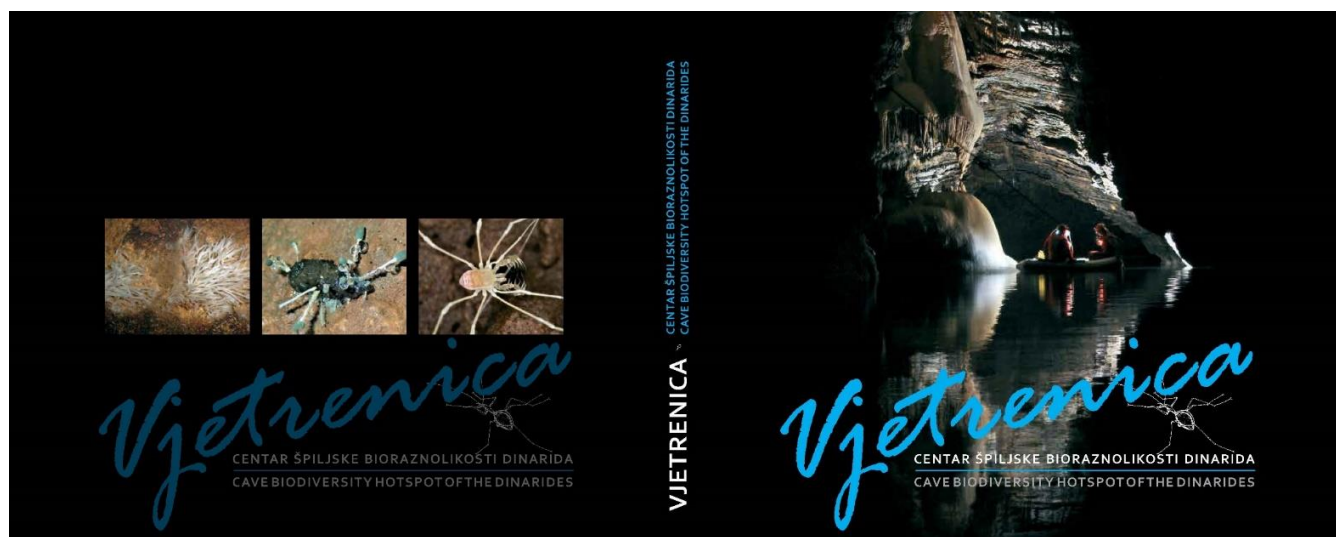


NOVOOBJAVLJENA MONOGRAFIJA VJETRENICA

Napisao: R. Ozimec



U okviru institucionalno-razvojnog projekta "Inventarizacija, kartiranje i praćenje stanja populacija Natura vrsta čovječja ribica (*Proteus anguinus*) i kongerija (*Congerius kuseri*) te Natura staništa 8310 (Špilje i jame zatvorene za javnost) na budućem zaštićenom području Popovo polje-Vjetrenica" kojeg su uz podršku Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH, kroz 2019. i 2020. godinu, proveli Javno poduzeće Vjetrenica iz Ravnog te ADIPA: Društvo za istraživanje i očuvanje prirodnoslovne raznolikosti Hrvatske, uz brojne druge aktivnosti izrađena je i početkom 2021. objavljena monografija **VJETRENICA: Centar špiljske bioraznolikosti Dinarida** (*Cave Biodiversity hotspot of the Dinarides*).

Dvojezična hrvatsko-engleska monografija, položenog je formata, tiskana na vrhunskom papiru, vakumirana u prozirnu foliju, pri čemu 356 stranica obuhvaćaju tvrde korice, oblog hrbta. Uz tekst monografiju krase 323 fotografija, 20 crteža, 27 preslika, 27 Karti i nacrti, 32 tablice i 2 grafa.

T.1. Osnovni elementi monografije Vjetrenica

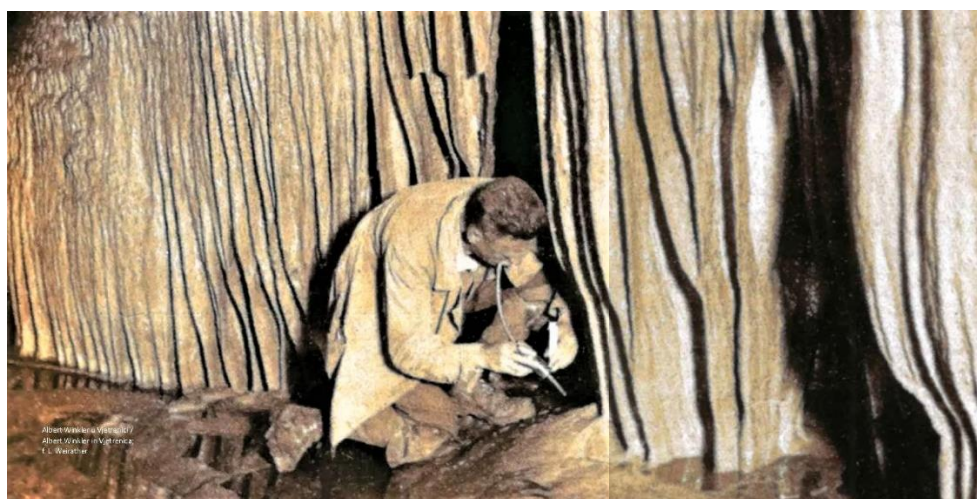
Naziv	VJETRENICA: Centar špiljske bioraznolikosti Dinarida/Cave Biodiversity hotspot of the Dinarides
Format	240 x 196 mm, landscape
Papir	135 g/m ²
Korice i omot	Tvrde 2,5 mm, obli hrbat, vakumirano u prozirnu foliju
Tisak i naklada	Grafotisak, Grude, BiH; 2000 kom.
Godina	2021.
Jezik	Dvojezična, hrvatski / engleski
Broj stranica	356
Prilozi	Fotografije: 323; Crteži: 20; Preslike: 27; Karte i nacrti: 27; Tablice: 32; Grafovi: 2
Autori	31 iz 12 država
Poglavlja	7
Potpoglavlja	19
Pokrovitelj	Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH
Nakladnik	Javno poduzeće Vjetrenica, Ravno, BiH
Sunakladnik	ADIPA: Društvo za istraživanje i očuvanje prirodnoslovne raznolikosti Hrvatske
Grafički dizajn	Marijana Pekas Lana
Recenzija	Lee Knight (UK)

Monografija je djelo većeg broja eminentnih stručnjaka, čak 31 autora tekstova (T.2.), iz 12 država (abecednim redom): **Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Italija, Makedonija sjeverna, Njemačka, Sjedinjene Američke Države, Slovačka, Slovenija, Srbija** te još 20-tak autora fotografija i drugih priloga navedenih u impresumu.

T.2. Popis autora monografije Vjetrenica

	Autor	Titula	Država	Poglavlje	e-mail
1	Baković Najla	mag. oecol.	HRV/BIH	4.3.; 4.5.	najla.bakovic@adipa.hr
2	Bakšić Darko	Prof. dr. sc.; instruktor speleol.	HRV	3.2.	baksic@gmail.com
3	Basara Damir	instruktor speleologije	HRV	3.2.; 5.1.; 5.3.	damir.basara@gmail.com
4	Bevanda Lejla	Doc. dr. sc.	BIH	4.5.	lejla.bevanda@fpmoz.sum.ba
5	Brajković Helena	vodič u Vjetrenici	BIH	5.3.	info@vjetrenica.ba
6	Brancelj Anton	Dr. sc. biol.; speleolog	SLO	4.5.	Anton.Brancelj@nib.si
7	Christian Erhard	Dr. phil.	AUT	4.5.	erhard.christian@boku.ac.at
8	Gašić Zlatko	Mag. geogr.	HRV	3.1.	zlatko.gasic@gmail.com
9	Grego Jozef	Dipl. Ing., PhD; speleolog	SLK	4.5.	jozef.grego@gmail.com
10	Jalžić Branko	viši muz. tehn.; instruktor speleol.	HRV	4.5.; 5.3.	jalzicbranko@gmail.com
11	Jelić Dušan	Dr. sc. biol.	HRV	4.5.	jelic.dusan@gmail.com
12	Jochum Adrianne	Dr. sc. biol.	GER	4.5.	adrianne.jochum@senckenberg.de
13	Karaman Gordan	Dr. sc. biol.	MTG	4.5.	karaman@t-com.me
14	Karaman Ivo	Prof. dr. sc. biol.	SRB	4.5.	ivo.karaman@dbe.uns.ac.rs
15	Kommenov Marjan	Dr. sc. biol.	MAC	4.5.	mkommenov@gmail.com
16	Kovač Lubomir	Prof., PhD.	SLK	4.5.	lubomir.kovac@upjs.sk
17	Kušan Ivana	Dr. sc. biol.	HRV	4.4.	ikusan@irb.hr
18	Lukić Bilela Lada	Prof. dr. sc. biol.	BIH/HRV	4.2.; 5.2.; 5.3.	lbilela@gmail.com
19	Matijić Jasna	vodič u Vjetrenici	BIH	5.3.	info@vjetrenica.ba
20	Matočec Neven	viši tehničar, IRB; mikolog	HRV	4.4.	nmatocec@irb.hr
21	Ozimec Roman	Mag. sc. biol. et oecol.; speleolog	HRV	1.2.; 2; 3.3-3.4.; 4.1.; 5.	roman.ozimec@adipa.hr
22	Pavićević Dragan	entomolog	SRB	4.5.	dragan.pavicevic@hotmail.com
23	Perkić Domagoj	Dr. sc. arheol.	HRV	3.4.	domagoj.perkic@gmail.com
24	Radoš Denis	Doc. dr. sc. geogr.	BIH/HRV	3.1.	denisrados@gmail.com
25	Rodić Ozimec Julijana	samostalni umjetnik	HRV	5.3.	jor@hi.t-com.hr
26	Slapnik Rajko	Dr. sc. biol.	SLO	4.5.	rajko.slapnik@gmail.com
27	Soldo Ana	prof.; Pomoćnica ravnatelja	BIH	5.3.	soldo.ana@gmail.com
28	Stoch Fabio	Dr. sc. biol.; speleolog	BEL	4.5.	fabio.stoch@ulb.be
29	Tropea Gioele	Dr. sc. biol.	ITA	4.5.	gioele.tropea@gmail.com
30	Ubick Darell	Dr. sc. biol.	USA	4.5.	dubick@calacademy.org
31	Vuletić Nikša	direktor JP Vjetrenica	BIH	1.1.; 5.3.	info@vjetrenica.ba

Monografija počinje poglavljem **PREDGOVORI (PREFACES)** kojeg čine Predgovor izdavača (Publisher's preface) kojeg je napisao direktor JP Vjetrenica Nikša Vuletić te Predgovor urednika (Editor's foreword), kojeg potpisuje glavni urednik monografije Roman Ozimec.



UVOD
INTRODUCTION

Slijedi 2. poglavlje **UVOD (INTRODUCTION)**, u kojem predstavljamo temeljni okvir Vjetrenice, najprije fascinantni geotektonski sustav Dinarida, zatim elemente dinarskog krša, te Popovo polje i njegovi fantastični speleološki objekti. Slijedi sažeto predstavljen, vrlo interesantan povijesni pregled istraživača i istraživanja Vjetrenice, te u konačnici, njena osobna karta.



OPĆI DIO
GENERAL PART

U okviru 3. poglavlja, **OPĆI DIO (GENERAL PART)** definirana je geografska situacija Vjetrenice te opsežno predstavljena njena speleogeneza, speleomorfologija i hidrologija, s najnovijim topografskim nacrtom Vjetrenice, koji je vrlo elegantno tehnički uklopljen u knjigu. Opisana je mikroklima i ekologija Vjetrenice, sa svim utvrđenim staništima, od kojih su neka ovdje po prvi puta objavljena i predložena za buduće klasifikacije. Završno, istaknuta je prethodno poznata paleontološka vrijednost Vjetrenice, ali i novootkriveni arheološki nalazi, koji ukazuju na važnost i potencijal koji čeka daljnje istraživače.



SPECIJALNI DIO
SPECIAL PART

Centralno, 4. poglavlje **SPECIJALNI DIO (SPECIAL PART)** daje uvid u najveće skriveno blago Vjetrenice, njeno iznimno biološko bogatstvo. Poglavlje započinje sistematskim pregledom bioraznolikosti Vjetrenice a potom slijede vrlo zanimljiva specijalistička poglavlja u kojima se obrađuju bakterijske / mikrobne zajednice Vjetrenice te, po prvi puta, njeni protisti i gljive. Najopsežnije potpoglavlje monografije - životinje Vjetrenice, obrađuje čak 40 taksonomskih skupina faune (T.3.).

T.3. Pregled taksonomskih skupina faune obrađenih u monografiji Vjetrenica

Turbellaria	Arachnida: Pseudoscorpiones	Myriapoda: Chilopoda
Tricladida	Arachnida: Scorpiones	Myriapoda: Diplopoda
Trematoda	Crustacea: Amphipoda	Entognatha: Collembola
Nematoda	Crustacea: Copepoda	Entognatha: Diplura
Nemertina	Crustacea: Ostracoda	Insecta, Coleoptera
Mollusca: Eupulmonata	Crustacea: Decapoda	Insecta: Orthoptera
Mollusca: Prosobranchia	Cnidaria	Insecta: Diptera, Hemiptera, Lepidoptera, Psocoptera, Trichoptera, Zygentoma
Mollusca: Bivalvia	Annelida: Clitellata	Vertebrata: Pisces
Arachnida: Acari	Annelida: Polychaeta	Vertebrata: Amphibia
Arachnida: Araneae	Crustacea: Mysida	Vertebrata: Reptilia
Arachnida: Opiliones	Crustacea: Isopoda terrestria	Vertebrata: Mammalia
Arachnida: Palpigradi	Crustacea: Isopoda aquatica	



SINTEZE
SYNTHESIS

U 5. poglavlju **SINTEZE (SYNTHESIS)** sintetizirana je speleološka i biospeleološka valorizacija Vjetrenice i područja Popovo polje-Vjetrenica, za koje je izrađen Speleološki i Biospeleološki katastar, proširen na cijelu općinu Ravno. Analizirana je ugroženost i zaštita Vjetrenice te njene ekološke i genetičke bioraznolikosti. Slijedi zanimljiv pregled ostvarenih razvojnih projekata Vjetrenice, pri čemu moramo istaknuti uspostavljen prvi svjetski Biospeleološki muzej Vjetrenica, dok poglavlje zaključuje vrlo zanimljiva i moguća futuristička Vizija budućnosti Vjetrenice.

U 6. poglavlju **DODATAK (ADDITION)** dat je detaljan taksonomski popis cjelokupne trenutno prepoznate bioraznolikosti Vjetrenice, koja obuhvaća čak 230 vrsta od kojih je 96 obligatnih špiljskih vrsta stigobionata i troglobionata. Monografiju zaključuje 7. poglavlje **LITERATURA (REFERENCES)** za koju je prikupljeno čak više od 530 bibliografskih jedinica vezanih uz Vjetrenicu, a dio njih, uz brojne druge specijalističke reference, predstavljen je u ovom poglavlju, koje obuhvaća oko 400 referenci.

T.4. Pregled poglavlja i podpoglavlja monografije Vjetrenica

- | | |
|---|---|
| 1. PREDGOVORI (PREFACES) | 1.1. Predgovor izdavača (Publisher's preface) |
| | 1.2. Predgovor urednika (Editor's foreword) |
| 2. UVOD (INTRODUCTION) | 2.1. Okvir Vjetrenice: Dinaridi, dinarski krš, špilje Popova polja (Vjetrenica frame: Dinarids, Dinaric karst, caves of Popovo polje); |
| | 2.2. Sažeti pregled istraživanja Vjetrenice (Summary of Vjetrenica research) |
| | 2.3. Vjetrenica: Osobna karta (Personal card) |
| 3. OPĆI DIO (GENERAL PART) | 3.1. Prirodno-geografske značajke šireg područja Vjetrenice (Natural-geographical characteristics of the Vjetrenica wider area) |
| | 3.2. Speleogeneza, speleomorfologija i hidrologija Vjetrenice (Speleogenesis, speleomorphology and hydrology of the Vjetrenica) |
| | 3.3. Mikroklima i ekologija Vjetrenice (Microclimate and ecology of Vjetrenica) |
| | 3.4. Paleontologija i arheologija Vjetrenice (Palaeontology & Archaeology of Vjetrenica) |
| 4. SPECIJALNI DIO (SPECIAL PART) | 4.1. Sistematski pregled bioraznolikosti Vjetrenice (Systematic list of Vjetrenica biodiversity) |
| | 4.2. Bakterijske / mikrobne zajednice u Vjetrenici (Bacterial / Microbial communities in Vjetrenica) |
| | 4.3. Protisti Vjetrenice (Protista of Vjetrenica) |
| | 4.4. Gljive Vjetrenice (Fungi of Vjetrenica) |
| | 4.5. Životinje Vjetrenice (Animals of Vjetrenica) |
| 5. SINTEZE (SYNTHESIS) | 5.1. Valorizacija Vjetrenice i područja Popovo polje-Vjetrenica (Evaluation of Vjetrenica & Popovo polje-Vjetrenica area) |
| | 5.2. Ugroženost i zaštita bioraznolikosti Vjetrenice (Threats & protection of Vjetrenica biodiversity) |
| | 5.3. Razvojni projekti Vjetrenice (Vjetrenica development projects) |
| | 5.4. Vizija budućnosti Vjetrenice (Future vision for Vjetrenica) |
| 6. DODATAK (ADDITION) | 6.1. Bioraznolikost Vjetrenice (Vjetrenica biodiversity) |
| 7. LITERATURA (REFERENCES) | |

Zaključno, treba istaknuti kako su većinom periodičkim, ali upornim i stručnim multidisciplinarnim istraživanjem, kojeg veliki broj istraživača, većinom i autora monografije, provodi u zadnjih 20-tak godina, ostvarene brojne nove spoznaje o jedinstvenom špiljskom sustavu Vjetrenice, a koje su pretočene u ovu jedinstvenu i opsežnu monografiju. S zadovoljstvom ističemo da je uz glavnog urednika, i autora većeg broja tekstova, svoj trud i znanje u Monografiju ugradilo i 7 drugih članova ADIPA-e. Konačno, nadamo se da će objavljena monografija biti daljnji poticaj za nastavak istraživanja i otkrivanja čudesne kraljice Dinarida - Vjetrenice, speleološkog Eldorada - Popova polja, ali i svih ostalih dijelova Dinarida - tog Međuzemlja Europe.

